

Ўзбекистон — Туркия: ЎЗАРО ИШОНЧ ВА ДЎСТЛИККА АСОСЛАНГАН ҲАМКОРЛИК ЖАДАЛ РИВОЖЛАНМОҚДА

Ўзбекистонда Туркиянинг етакчи компаниялари иштирокида қўшма инвестициявий лойиҳаларни амалга ошириш, энг аввало, эркин иқтисодий ва кичик саноат зоналарида минерал ва хом ашё ресурсларини чуқур қайта ишлаш асосида юқори қўшимча қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ишлари бундан кейин ҳам рағбатлантириб борилиши қайд этилди.

Туризм соҳасидаги ҳамкорликни жадаллаштиришда миллий авиакомпанияларимиз ўртасида шерикчилик муҳим ўрин тутди.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси томонидан ўтган йил октябр ойидан бошлаб «Самарканд — Истанбул», жорий йилнинг мартидан бошлаб «Турк ҳаво йўллари» томонидан шу йўналиш бўйича тўғридан-тўғри авиақатновлар йўлга қўйилгани, халқларимиз ўртасидаги борди-келдининг соддалаштирилгани муҳим аҳамиятга эга экани алоҳида қайд этилди.

Ҳозирги вақтда авиақатновларни кенгайтириш мақсадида янги режа ва қўшма лойиҳалар ишлаб чиқилмоқда.

Мамлакатимизда туризм инфратузилмасини ривожлантириш борасидаги дастурлар доирасида турк инвестицияси иштирокида қўшма лойиҳаларни амалга ошириш масаласи ҳам музокаралар мавзуси бўлди.

Ўзбекистон ҳам, Туркия ҳам туризм соҳасида улкан имкониятларга эга. Бу салоҳиятдан тўла фойдаланиш, сайёҳлар алмашинуни ошириш улкан иқтисодий самара беради.

Яна бир муҳим йўналиш — Ўзбекистонда зиёрат туризмни ривожлантириш бўйича ҳам амалий фикр алмашулар бўлиб ўтди.

Ўтказилган суҳбат ва музокара-лар давомида Ўзбекистон халқаро ислом академияси, Имом Бухорий халқаро илмий-тадқиқот маркази, Ислон цивилизацияси маркази инфратузилмаларини ривожлантириш ва уларнинг фаолиятини шакллантиришда туркиялик қардошлар билан яқиндан ҳамкорлик қилишга қарор қилинди.

Бугунги кунда жадал ривожланиб бораётган маданий-гуманитар алоқалар ҳам Ўзбекистон — Туркия муносабатларининг ажралмас қисми ҳисобланади. 2016 йил июнь ойида Анкарада Ўзбекистон мала-няти кунлари бўлиб ўтди. Турк санъат усталарининг Самарқандда ўтказилган «Шарк тароналари» халқаро мусика фестивалида мунтазам иштирок этиши, Туркия давлат телерадиокомпанияси (РТҲ) Ўзбекистонда ўтказилган расмий тантаналарни хорижий мамлакатларга ретрансляция қилиши анъанага айланди.

Соғлиқни сақлаш ва тиббий таълим соҳаларида, етакчи тадқиқот марказлари ўртасида тажриба алмашиш ҳамда профессионал кадрлар тайёрлаш борасидаги ҳамкорлик ҳам муҳим аҳамиятга эга.

Мамлакатларимиз БМТ, Ислон ҳамкорлик ташкилоти каби халқаро тузилмалар доирасида ҳам самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда. Минтақавий ва халқаро аҳамиятга молик масалалар бўйича томонларнинг позициялари бир-бирига ўхшаш ёки яқин.

Президентлар минтақавий ва халқаро даражада тинчлик, хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш истагида эканликларини таъкидлаб, кўп томонлама тузилмалар доирасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтиришга интилишларини билдирдилар. Хусусан, Афғонистонда тинчлик ва барқарорликка эришиш масаласида ҳам атрофича фикрлашиб олинди.

— Бизнинг бу борадаги қатъий позициямизни яна бир бор таъкидлашни истардим: Афғонистонда тинчликка эришишнинг ягона йўли — марказий ҳукумат ва мамлакат ичидаги асосий сиёсий қучлар ўртасида олдидан ҳеч қандай шарт қўймасдан, тўғридан-тўғри мулоқот олиб бориш зарур, — деди Шавкат Мирзиёев. — Албатта, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бу борада асосий воситачи ролини бажариши лозим.

Давлат раҳбарлари маърифий ва бағрикенг ислом динини тарғиб этиш, унинг асл инсонпарварлик моҳиятини бутун жаҳон жамоатчилигига етказиш борасида ҳамкорлик муҳим аҳамият касб этишини алоҳида таъкидладилар. Зеро, ислом дини доимо эзгулик ва тинчликка, асл инсоний фазилатларни асраб-авайлашга даъват этади.

Музокаралар якунида Ўзбекистон Президенти Шавкат Мирзиёев ва Туркия Президенти Режеп Таййип Эрдоғон кенг қўламли стратегик ҳамкорлигимизни янги, янада юксак босқичга кўтаришга қаратилган, ўз мазмун-моҳияти билан қатта аҳамиятга эга бўлган Қўшма баёнотни имзоладилар.

Ўзбекистон — Туркия ҳамкорли-

гининг ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлаш мақсадида мамлакатларимиз ҳукуматлари, вазирлик ва идоралари ўртасида иқтисодиёт, савдо-сотиқ, транспорт-логистика, саноат, илм-фан, таълим, туризм ва бошқа соҳаларга доир 24 та ҳужжатга имзо чекилди.

Оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувда Президент Шавкат Мирзиёев ва Президент Режеп Таййип Эрдоғон музокара-лар ўзаро англашув ва хурмат руҳида ўтганини, имзоланган ҳужжатлар Ўзбекистон Республикаси билан Туркия Республикаси ўртасидаги узоқ истикболли ҳамкорликни янада мустаҳкамлашга хизмат қилиш-ни таъкидладилар.

— Музокаралар халқларимиз ўртасидаги азалий дўстлик ва қардошлик аъёналарига мос ҳолда, очик, сермазмун ва самарали бўлди. Ҳамкорлигимизнинг бугунги ҳолати ҳолисона баҳоланиб, унинг устувор йўналишлари ва истикболдаги вазифалари аниқ белгилаб олинди. Икки давлат раҳбарлар раислигида Стратегик шериклик олий кенгаши тузиш бўйича келишувга эришилди, — деди давлатимиз раҳбари.

Туркия Президенти музокаралар ўзаро англашув, манфаатдорлик ва ишонч руҳида ўтганини, Туркия ва Ўзбекистон ҳамкорлиги янада мустаҳкамланиб, стратегик даражага кўтарилганини таъкидлади. Қўламли ва аҳамият қатта бўлган келишувларга эришилганидан, Бухородаги муборак қадамжоларни зиёрат қила-жагидан бахтиёр эканини билдирди.

Режеп Таййип Эрдоғон Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси

Конунчилик палатасига ташриф буюрди. Олий мартабали меҳмонга мамлакатимиз парламентида амалга оширилаётган ислохотлар ҳақида сўзлаб берилди. Туркия Президенти Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати аъзолари ва Конунчилик палатаси депутатлари олдида нутқ сўзлади.

Куннинг иккинчи ярмида Туркия Президенти Мустакиллик майдони-га ташриф буюрди. Олий мартабали меҳмон хурриятимиз, порлок истикболимиз ва эзгу ниятларимиз рамзи бўлган Мустакиллик ва эзгулик монументи пойига гул қўйди.

Шундан сўнг Режеп Таййип Эрдоғон Ўзбекистон Республикасининг Биринчи Президенти Ислон Каримов хайкали пойига гул қўйиб, Буюк Йўлбошчимиз хотирасига хурмат бажо келтирди.

Давлат раҳбарлари Шавкат Мирзиёев ва Режеп Таййип Эрдоғон «Ўзэкспомарказ»да ташкил этилган «Ўзбекистон — Туркия» ишбилармонлари бизнес форумида иштирок этидилар. Бизнес-форум доирасида умумий қиймати 3 миллиард долларга тенг 50 дан ортиқ янги инвестициявий қўшма лойиҳани амалга ошириш бўйича келишувларга эришилди.

Президентлар мамлакатларимиз ўртасидаги ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада ривожлантиришда бундай бизнес-форумлар муҳим аҳамиятга эга эканини қайд этидилар.

Туркия Президенти Режеп Таййип Эрдоғоннинг мамлакатимизга давлат ташрифи давом этмоқда.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
ЎЗА мухбири

Халқаро анжуман

Кеча акциядорлик тижорат «Халқ банки»-нинг мажлислар залида «Ўзбекистонда гўшт ва сўт ишлаб чиқариш истикболлари: эришилган ютуқ ва мавжуд муаммолар» мавзусида халқаро илмий-амалий ўқув семинари бўлиб ўтди. «Халқ банки» ҳамда «Насл-хизмат» чорвачиликда наслчилик уюшмаси билан ҳамкорликда ташкил этилган ушбу семинарда Германия, Голландия ҳамда Украина давлатларидан келган чорвачилик соҳасидаги етакчи компанияларнинг мутахассислари маъруза қилишди.

Чорвачилик истикболи

Ўқув семинари давомида «Чет давлатлардан насли молларни келтиришда тўғри танлаш ва баҳолаш», «Сутчилик фермаларида озукка тайёрлаш, қайта ишлаш ва қорамолларни озиклантириш технологияси», «Бузоқларни тўғри сақлаш ва уларга сўт ичириш ва ундан кейинги даврда тўғри озиклантириш технологияси», «Ситирларни туғишдан кейинги даврда парваришлаш ва уларнинг репродуктив органларида учрайдиган касалликлар ва уларнинг олдини олиш чоралари» мавзуларида ўқув машғулотлари ўтказилди.

Тадбирда таъкидландики, «Халқ банки» томонидан чорвачилик маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмини янада кўпайтириш, ички истеъмол бозорини арзон ва сифатли чорвачилик маҳсулотлари билан таъминлаш ҳамда янги иш ўринларини яратиш борасида қатор ишлар амалга оширилаётир. Хусусан, кишлоқ хўжалигининг муҳим бўғини саналган мазкур тармокни ривожлантириш мақсадида юртимизга Россия, Украина, Европа давлатларидан ўтган 2 йил давомида 20 254 бош наслдор қорамол ҳамда 3 632 бош зотли эчки олиб келинди. Ушбу чорва молларини олиб келиш учун 241,5 миллиард сўм миқдорида маблағлар йўналтирилди. Пировардида 4500 тадан ортиқ янги иш ўринлари яратилди.

Биргина ўтган йилнинг ўзида «Халқ банки» томонидан чорвачилик йўналишидаги 1 600 та лойиҳага 202,5 млрд. сўм миқдорда кредит маблағлари ажратилди. Шундан хорижий мамлакатлардан 80,1 млрд. сўмлик 5 075 бош наслдор қорамол олиб келиниб, наслчилик хўжаликларига тарқатилган.

Семинарда иштирок этаётган фермер хўжаликлари чорвачилик соҳасидаги муҳим маълумотларни ўзлаштирмоқда, шунингдек, ўзларини кизиктирган барча саволларга жавоб олишмоқда. Албатта, бу уларнинг келгусидаги иш фаолиятлари учун муҳим аҳамият касб этади.

Халқаро семинарда хорижий мутахассислар бу йўналишда эришилган ютуқларга юқори баҳо бериб, дўрор идишлардан самарали фойдаланиш, наслчиликни энг сўнгги замонавий усулда ривожлантириш бўйича ўз тажрибалари билан ўртоқлашди. Шунингдек, чорвачиликни ривожлантириш истикболлари, сўнгий уруғлантиришнинг замонавий усуллари хусусида ҳам маълумотлар берилди.

Маъруза ўқув-семинарларни худудларда ҳам ташкил этиш режалаштирилган.

Нарзулла МАҲАМОВ,
«Ishonch» мухбири

Пойтахтимизда Ўзбекистон ва Туркия Республикаси ўртасида туризмни янада ривожлантириш, ўзаро тажриба алмашиш, туркиялик меҳмонларни юртимиз сайёҳлик салоҳияти билан таништиришга бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

Сайёҳлик салоҳияти тақдимоти

Ўзбекистон Республикаси Туризмни ривожлантириш давлат қўмитаси томонидан ўтказилган тадбирда икки давлат оммавий ахборот воситалари вакиллари, тадбиркорлар иштирок этиди. Унда давлатлар ўртасидаги ҳамкорликни янада мустаҳкамлаш, истикболи порлок режаларни ҳаётга таътиб этиш, ўзбек туризми салоҳиятини янада такомиллаштириш юзасидан фикрлашилди.

Мамлакатимиздаги 7 мингдан зиёд меъ-

морий обида сайёҳларни, бутун дунё ахлини кизиктириб келади. Шу боис мазкур объектларни замонавий сайёҳлик масканларига айлантириш, хорижийлар ва юртдошларимиз учун қўлайлик яратиш мақсадида тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Хусусан, баъзи давлатлар учун виза тизимида қўлайлик яратилгани, электрон тизим йўлга қўйилгани, қиска муддатларда ҳужжатларни расмийлаштириш имконияти берилаётгани юрти-

мизга келувчилар сафини кенгайтирмоқда.

Бундан ташқари, байрам, дам олиш ҳамда таътил кунларида транспортдан фойдаланиш тизимининг арзонлаштирилиши эса ички туризмни ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Пойтахтимизнинг ўзида 150 меҳмонхона бўлиб, 11 мингдан зиёд келувчи хизмат кўрсатиш имкониятига эга. Бу каби қўлайликни сайёҳлик худуди ҳисобланган вилоятларда ҳам яратиш, юртимизга кизиккиш билдираётган хо-

рижлик инвесторларни соҳага кенг жалб этиш юзасидан тақдирлар берилди.

Туризмни ривожлантириш, сайёҳларга хизмат кўрсатишда барча транспорт воситаларидан кенг фойдаланилмоқда. Соҳани янада ривожлантиришга хорижий авиакомпанияларни жалб этиш, бошқа давлатлар тажрибасини ўрганиш, хусусан, туркиялик мутахассислардан ёрдам олишда режалар ишлар амалга оширилмоқда.

Тадбирда сайёҳлар учун меҳмонхона, транспорт ва бошқа хизмат кўрсатиш турлари, нархлари, электрон манзиллар, телефон рақамлари ҳақида тўлиқ маълумотлар берилди.

Б.МЕЛИҚУЛОВА,
ЎЗА мухбири

Долзарб мавзу

Истеъмол саватчаси жорий этилади(ми?)

Инсоннинг кунлик ёки ойлик маҳсулот, товар ва хизматларга эҳтиёжи тўғрисида ҳеч ўйлаб кўрганмисиз? Агар уларни умумлаштириб ҳисоб-китоб қилсангиз, доимий ўртача миқдорни белгилашда, шунингдек, тақсимотда қатор қўлайликлар келтириб чиқариши ҳақида-чи? Ўртача кўрсаткич «истеъмол савати»га йиғганимизда, ундан нималар жой олар ва бунга қанча маблағ сарф бўларкин?..

МУНОСИБ ҲАЁТ УЧУН

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев мамлакатимиз парламентида Муҳожаатномасида ижтимоий соҳани ривожлантириш бўйича устувор йўналишлар ҳақида тўғталиб: «Биз илғор хорижий тажриба асосида аҳолининг муносиб ҳаёт даражаси учун зарур бўлган даромадларни аниқлаш бўйича «истеъмол саватчаси» тушунчасини конунчиликда мустаҳкамлаш ва уни амалда таъминлаш механизmlарини яратилиши лозим», деган эди. Кўриниб турибдики, «истеъмол саватчаси» тушунчаси ҳозирда ҳам долзарб аҳамият касб этмоқда.

Истеъмол саватчаси — инсон ҳаёти ва саломатлигини сақлаш учун зарур маҳсулот, товар ва хизматларнинг энг кам тўплами сифатида эътироф этилади. Анъанага кўра, истеъмол саватчаси 3 қисмдан иборат бўлади: озиқ-овқат маҳсулотлари, ноозик-овқат товарлари (кийим-кечак, пойабзал, биринчи навбатда, зарур бўлган буюмлар, дори-дармонлар, маданий-маиший ва хўжалик учун мўлжалланган товарларлар), хизматлар (коммунал, транс-

порт, маданий-маърифий кабилар)ни камраб олади.

Сават тўплами ҳар бир мамлакатда турлича бўлиб, таркиби давлат даражасида белгиланади ва кўплаб омиллар — табиий-иклим шароитлари, иқтисодий ривожланиш, озиқ-овқат товарларини ишлаб чиқариш хусусиятлари, товарлар ва хизматларнинг ҳақиқатда истеъмол қилиниши ва бошқа жиҳатларга боғлиқ бўлади.

Истеъмол саватчаси бир инсон ёки оила учун маълум бир вақтга, масалан, бир ой миқдоридан олинади. Кўп давлатларда унинг умумий қийматига кўра аҳолига ижтимоий нафақалар белгиланади.

ЭХТИЁЖЛАР МИНИМУМИ

Истеъмол минимуми — инсон танасининг мезёрида ишлашини таъминлаш ва унинг соғлигини, озиқ-овқат маҳсулотлари, зарур хизматлар тўпламини таъминлаш учун етарли бўлган қиймат ҳисобланади. Дунё амалиётида мамлакатдаги турмуш даражасини (истеъмол минимумини) белгилаш учун бир нечта вариант ишлаб

чиқилган. Масалан, мамлакатнинг энг давлат фуқаролари даромадлари даражасида истеъмол минимумини белгилашни назарда тутувчи статистик услуб мавжуд. Бу даромад даражаси жуда юқори бўлган давлатларда қўлланилиши мумкин. Субъектив ёки ижтимоий ёндашув эса аҳоли ўртасида минимал даромадлар юзасидан ўтказилган ижтимоий сўравномалар натижаларига асосланади. Бу маслаҳатлашувлар асосида ҳал этилади. Чунки натижалар давлатнинг реал иқтисодий имкониятига мос келмаслиги мумкин. Лекин у одамларнинг ҳақиқий эҳтиёжини фойдалайди. Иқтисодиётнинг истеъмол минимумини таъминлаб бериш имконияти ми-

асосланган ресурс услуби эса кўпроқ ривожланган мамлакатларда қўлланилади. Бундан ташқари, бир неча усулни ўзига бириштирадиган қўшма услуб ҳам мавжуд. Яъни, озиқ-овқат қиймати — мезёриларда, уй-жой, коммунал хизматлар — фактларда ва ноозик-овқат маҳсулотлари умумий харажатларнинг улуши бўйича аниқланади.

Бундан ташқари, ички истеъмол саватчасини ишлаб чиқишда демографик ва ижтимоий-иқтисодий омиллар, барча гуруҳдаги аҳолининг эҳтиёжлари, уларнинг даромади даражаси, зарур бўлган энг кам истеъмол ҳажми, товар ва хизматлар юзасидан илмий тавсиялар, давлатнинг мо-

лиявий имкониятлари, бозор нархлари ҳамда ушбу йўналишдаги тажрибаси асос бўлиб хизмат қилади.

— Истеъмол минимуми миқдори давлатнинг ижтимоий мезони сифатида қўлланилади, — дейди иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент Ислонбек Ниёметов. — Мамлакатнинг давлат ва маҳаллий бюджетини шакллантирувчи истеъмол саватчаси энг кам ойлик иш ҳақи, энг кам нафақа, ижтимоий ёрдам, болали оилалар учун нафақа, шунингдек, давлатнинг қонуний талаблари асосида стипендия ва бошқа ижтимоий нафақалар миқдорини белгилашда асосий омил бўлиб хизмат қилади.

ТУРЛИ ДАВЛАТЛАРДА ТУРЛИЧА

Илғор хорижий тажриба асосида аҳолининг муносиб ҳаёт кечирishi учун зарур бўлган даромадларни аниқлаш бўйича «яшаш минимуми» ва «истеъмол саватчаси»га оид муносабатлар ҳуқуқий тартибга солинади. Қабул қилиниши лозим бўлган норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда аҳолининг реал даромадлари, иш ҳақи, пенсия, нафақа ва бошқа тўловлар миқдорининг мутаносиблигини таъминлаш муҳим рол ўйнайди.

АҚШда 300 хил маҳсулот истеъмол саватчасига киритилган бўлса, Францияда 250, Англияда 350, Германияда 475, Россияда эса 156 хил маҳсулот истеъмол учун жой олган. Шунингдек, Россияда

истеъмол саватчаси ҳар 5 йилда белгиланади. Озиқ-овқат маҳсулотлари унинг ярмини (50 фоизини), ноозик-овқат товарлари ва хизматлар эса ҳар бири чорак қисмини (25 фоиздан) ташкил этади. Қозғонистонликларнинг истеъмол саватчасидаги озиқ-овқат маҳсулотлари улуши 55 фоизни ташкил этади. Болгарияда бундай саватчаларнинг олтичаси тақлиф қилинган бўлиб, хусусиятлари ва оилаларнинг таркиби бўйича фарқланади. Яъни, унинг озиқ-овқат қисми ишлайдиганлар, нафақадагилар ва болалар учун мўлжалланган.

Мамлакатимизда «тирикчилик учун зарур энг кам миқдор» ва «истеъмол саватчаси» тушунчаларини 2018 йилнинг 1 июлига қадар ҳуқуқий жиҳатдан тартибга солиш режалаштирилган. 2017 – 2021 йилларда мамлакатимизни ривожлантиришнинг бешта устувор йўналишини бўйича Ҳаракатлар стратегияси ҳамда «Фаол тадбиркорлик, инновацион ҳоҳлар ва технологияларни қўллаб-қувватлаш йили» Давлат дастурида бу масалага алоҳида эътибор берилган. Бундай ўзгаришлар мамлакатнинг келгусидаги ривожига ўзига хос замин яратиши шубҳасиз.

Озода РЎЗИҚУЛОВА

Барча соҳа қамраб олинди

Давлат муассасалари ва жамоат хизмати ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши томонидан ижтимоий ҳамкорлар иштирокида ташкил этилган давра суҳбатида корхоналарда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматлари ишини ташкил этиш, ходимларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш, малакасини ошириш, ўқитиш, билимини синаш, давлат экспертизаси ўтказиш ва меҳнатни муҳофаза қилиш аудити тартиблари бўйича янги қабул қилинаётган ҳужжатлар ҳақида тушунчалар берилди. Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги томонидан касаба уюшмалари иштирокида ишлаб чиқилаётган меҳнатни муҳофаза қилишга оид меъёрий ҳужжатлар бўйича мулоҳазалар билдирилди.

Тадбирда ижтимоий соҳани ривожлантиришга йўналтирилган аҳоли бандлиги ва реал даромадларини изчил ошириб бориш, ижтимоий ҳимоя ва соғлиқни сақлаш тизимини такомиллаштириш, хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаоллигини юксалтириш каби масалаларда касаба уюшмалари тизимда мингдан зиёд ходимлар иш ўринларининг хавфсизлиги, коллеж битирувчиларига яратилган хавфсиз меҳнат шaroити ўрганилгани ва иш берувчиларга тегишли тақлифлар кин-

ритилгани маълум қилинди.

Давра суҳбати доирасида меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш юзасидан Республика кўрик-танловининг тармоқ бўйича номинациялари ғолибларини тақдирлаш маросими ўтказилди.

Тадбир доирасида турли жабҳаларда фаолият юритиб келаётган давлат корхона ва ташкилотлари тақдим этган кўргазмали материаллар иштирокчиларга манзур бўлди.

Муқаддас РАЗОҚОВА,
«Ishonch» мухбири

Икром ҲАСАНОВ олган сурат.

МЕҲНАТ МУҲОФАЗАСИ — ЭЪТИБОР ИФОДАСИ

Халқаро Меҳнат ташкилотининг ташаббуси билан 2003 йилдан буён 28 апрель — Бутунжаҳон меҳнатни муҳофаза қилиш кuni сифатида кенг нишонланади. Ушбу сана арафасида дунёнинг юздан орттиқ мамлакатларида, шу жумладан, юртимизда ҳам меҳнат муҳофазаси масалаларида эътиборни янада кучайтиришга қаратилган тадбирлар ўтказилади. Давра суҳбатлари асосида меҳнатда жараҳатланган ва ходимлар саломатлигининг бошқа хил зарарланишининг олдини олишга иш берувчилар ва ходимлар эътиборини кучайтириш, мавжуд меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларга амал қилиниши

устидан давлат ва жамоатчилик назоратини олиб боришда ижтимоий шерикликни ривожлантириш масалалари кенг муҳокама қилинди. Умид қиламизки, касаба уюшмалари ҳудуди бирлашмалари, тармоқ касаба уюшмалари Республика кенгашлари томонидан ташкил этилган «Меҳнат муҳофазаси: Ёш ходимларни қўллаб-қувватлаш» мавзусидаги давра суҳбатлари соҳага оид масалалар ечилиши тезлаштиришга хизмат қилади.

Ўзбекистон транспорт, йўл ва капитал қурилиш, қурилиш индустрияси ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши томонидан ижтимоий ҳамкор ташкилотлар иштирокида давра суҳбати уюштирилди.

Муносиб шароит

Унда сўзга чиққанлар муносиб меҳнат шaroитини яратиш, иш жойида ходимлар руҳиятига таъсир этувчи омиллар, уни бошқариш усуллари, баргараф этиш механизмлари, унинг ҳуқуқий асосларини янада мустаҳкамлаш масалаларига алоҳида эътибор қаратдилар.

Шунингдек, иштирокчиларга корхоналарда меҳнатни муҳофаза қилиш хизматлари ишини ташкил этиш, ходимларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш, малакасини ошириш, ўқитиш, билимларини синаш, давлат экспертизаси ўтказиш ва меҳнатни муҳофаза қилиш тартиблари бўйича янги қабул қилинаётган ҳужжатлар ҳақида тушунча берилди.

Бундан ташқари, ходимларга яратилган муносиб меҳнат шaroитлари, иш ўринларининг хавфсизлиги масалалари таҳлил қилинди, тармоқ корхона ва ташкилотларида меҳнатни муҳофаза қилиш соҳасида ишлар намунали ташкил этилаётгани эътироф этилди.

Давра суҳбати доирасида тармоқ касаба уюшмаси Республика кенгашининг меҳнат муҳофазаси бўйича жамоат назоратини энг яхши ташкил этиш юзасидан республика кўрик-танловининг номинациялари бўйича ғолибларни тақдирлаш маросими ҳам ўтказилди.

Ўз мухбири

Муносиб шароитларда меҳнат қилиш инсоннинг устувор ҳуқуқлари сирасига киради.

Сурхондарё вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасида 28 апрель — Бутунжаҳон меҳнатни муҳофаза қилиш кунига бағишланган «Меҳнат муҳофазаси: Ёш ходимларни қўллаб-қувватлаймиз» мавзусида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда давлат ва жамоат ташкилотлари, корхона

ва муассасалар мутасаддилари, касаба уюшма фаоллари иштирок этди. Давра суҳбатида бирлашма кенгаши раиси ўринбосари Қ.Боболов ушбу йўналишда амалга оширилаётган ишлар хусусида ахборот берди. Тадбирда вилоят Бандлик бош бошқармаси меҳнатни муҳофаза қи-

лиш ва меҳнат шaroитлари экспертизаси давлат инспекцияси бошлиғи Қаландар Комилов, вилоят ТМЭК раиси ўринбосари Исмаилов Азизов, вилоят ДСЭНМ меҳнат гигиенаси бўлини маси санитария врачлари Ёдгор Кенжаев, «Саноатгеотехназорат» давлат инспекцияси Сурхондарё минтақавий инспек-

Самарадорлик кафолати

Алоқа музейида 28 апрель — Бутунжаҳон меҳнатни муҳофаза қилиш кuni муносабати билан давра суҳбати бўлиб ўтди.

Тадбир Ўзбекистон ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши томонидан уюштирилиб, унга шу соҳада фаолият юритаётган корхона, ташкилот ва муассасалар раҳбарлари, касаба уюшма кўмитаси раислари ҳамда мутахассислар тақдир этилди.

— Бугунги кунда жойларда иш берувчи ва ходимлар ўртасидаги хизмат кўрсатиш маданияти юксалиб бораётганини

алоҳида таъкидлаш керак, — деди Ахборот технологиялари ва оммавий коммуникация ходимлари касаба уюшмаси республика кенгаши раиси Асқор Эшонхўжаев. — Аммо шунга қарамай, муаммолар ҳам йўқ эмас. Тошкент шаҳри мисолида айтиладиган бўлса, метро, жамоат транспортлари, дорихона қабидаларда ҳали-ҳануз ногиронлар учун қулайлик йўқ.

Тадбирда Тошкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани халқ депутати, Ўзбекистон Либе-

рал-демократик партияси аъзоси Бобур Расулов, «Ўзбектелеком» АК бошланғич касаба уюшма кўмитаси раиси Бахтиёр Жўраев, «РТМ» ДУК бошланғич касаба уюшма кўмитаси раиси Икром Абдуллаев, Тошкент шаҳар давлат меҳнат техник инспекцияси бошлиғи Абдулла Мўминов ва бошқаларнинг меҳнат муҳофазасига оид маърузалари тингиланди.

Меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлиги бўйича жамоатчилик назоратини ташкил этиш юзасидан ўтказилган республика кўрик-танловини ғолиблари муносиб тақдирланди.

Ўз мухбири

Ишлаётган ходим

оила таъминотчиси, боқувчиси, ижтимоий ҳимоячиси

Ҳар бири инсон яхши яшаш, фаровон ҳаёт кечирish учун меҳнат қилади. Меҳнат жамоаларида шундай вазифалар борки, иш жараёнида ходимнинг нафақат соғлиғи, балки ҳаёти ҳам хавф остида қолиши мумкин. Ишлаётган киши эса қатта бир оиланинг таъминотчиси, боқувчиси, бир сўз билан айтганда, ижтимоий ҳимоячиси.

Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Республика кенгаши томонидан Тошкент врачлар малакасини ошириш институтида ушбу санага бағишланган давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда ишлаётган шахслар, айниқса, ёш ходимларнинг меҳнатини муҳофаза қилишда тиббий кўрикларнинг ўрни, иш жойларининг қулайлиги, турли меҳнат куруллари, асбоб-ускуналар, электрон ва техник механизмлардан фойдаланишда хавфсизликни таъминлаш масаласига алоҳида эътибор қаратилди. Бу борада ходимларни вақти-вақти билан тиббий кўриқдан, иш ўринларини аттестациядан ўтказиб туриш дол-

зарб вазифалардан бири экани таъкидланди.

Шунингдек, тадбирда соҳа ходимлари томонидан инсон саломатлигига салбий таъсир кўрсатувчи физик, биологик ва бошқа омилларни бартараф этиш билан боғлиқ бўлган ҳуқуқий асосларни янада мустаҳкамлаш ҳамда ушбу вазифалар билан шуғулланувчи вакилларнинг билим ва малакаларини ошириб бориш зарурияти ҳақида турли тақлиф ва мулоҳазалар билдирилди.

Дилором АЛЛАҚУЛОВА,
«Ishonch» мухбири

Устувор ҳуқуқ

цияси давлат инспектори Ўрол Маллаев, «Жарқўргоннефт» АЖнинг sanoat хавфсизлиги муҳандиси Маъруф Зулфиров ҳамда вилоят соғлиқни сақлаш бошқармаси стационар хизмати бўйича бош мутахассис Алижон Мавлоновнинг мавзуга оид маърузалари тингиланди.

Давра суҳбати якунида иштирокчилар ўзларини қизиқтирган саволларга тегишлича жавоб олишди.

Рустам ДАВЛАТОВ,
«Ishonch» мухбири

Ходимлар саломатлиги мустаҳкамланади

Навоий вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмасида ҳам давра суҳбати бўлиб ўтди.

Шу муносабат билан меҳнат муҳофазаси ва хавфли ишлаб чиқариш объектларида sanoat хавфсизлигини таъминлашга оид кўргазма ташкил этилди.

Шунингдек, тадбирда «Меҳнатни муҳофаза қилиш тўғрисида»ги қонун (янги

тахрири) амалга таъкид этилиши бўйича амалга оширилаётган ишлар, «Меҳнат шaroитлари ва умумий касб касалликлари», «Ишлаб чиқариш ва ноишлаб чиқариш тармоқларида ишларни бехатар олиб бориш усуллари», «Ишлаб чиқаришда содир бўлган бахтсиз ҳодисалар, жароҳатланганлар, касб касалликлари таҳлили», «Меҳнатни

Ходимнинг ҳаёти ва соғлиғи устуворлиги, шунингдек, ушбу йўналишдаги фаолиятни иқтисодий ва ижтимоий сиёсатнинг бошқа йўналишлари билан мувофиқлаштириб борилиши — касаба уюшмалари фаолиятининг асосий мезонларидан бири экани ҳеч кимга сир эмас.

Фаолиятимизнинг асосий мезони

Тошкент шаҳар касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши томонидан ўтказилган давра суҳбатида корхона, ташкилот ва муассасалар иш берувчилари, касаба уюшма ташкилотлари раислари, техник хавфсизлик муҳандислари иштирок этди.

Унда сўзга чиққан идоралараро ишчи гуруҳи аъзолари соҳада бўй бераётган янгиликлар ҳақида батафсил тушунчалар бериб, амалга оширилиши лозим бўлган вазифалар, иш берувчилар, касаба уюшмаларининг ҳуқуқ ва мажбуриятлари ҳақида алоҳида тўхталиб ўтишди.

Тажриба шуни кўрсатаптики, хавфсизлик маданиятининг юқори даражада бўлиши меҳнат-кашлар, иш берувчилар ва ҳукуматта бирдек наф келтиради. Шу боис касаба уюшмалари томонидан меҳнат муҳофазаси йўналишидаги ишларни кучайтиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Таъкидлаш зарури, жорий йилнинг апрелида пойтахт корхона, ташкилот ва муассасаларида «Меҳнат хавфсизлиги ойлиги» эълон қилиниб, ҳамкор ташкилотлар иштирокида мазкур йўналишдаги ишлар янада кучайтирилди.

Тадбир доирасида Касаба уюшмалари Федерацияси томонидан ишлаб чиқилган «Ўзбекистон Республикасининг меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлигига оид норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар тўплами», бирлашма кенгаши ташаббуси билан ҳамкор ташкилотлар билан биргаликда ишлаб чиқилган «Касб касалликларининг замонавий ҳолати ва унинг профилактика чора-тадбирлари» юзасидан услубий қўлланмалар тақдимотлари ҳам бўлиб ўтди.

Равшан МАҲАМАДАЛИЕВ,

Тошкент шаҳар касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси меҳнатни муҳофаза қилиш бўлими мудири

Халқаро меҳнат ташкилотининг маълум қилишича, ҳар йили ишлаб чиқаришда юз берган бахтсиз ҳодиса ва касалликлар туфайли 2,78 млн. нафар ходим вафот этади. Шундан 2,4 млн. нафар киши (86,3 фоиз) касаллик билан боғлиқ иш шaroитида, 380 минг киши (13,7 фоиз) эса ишлаб чиқаришда содир бўлган бахтсиз ҳодиса оқибатида ҳаётдан кўз юмади.

Рақам ортидаги тақдирлар

Ҳисоб-китобларга кўра, ҳар йили 374 млн. нафар ходим оқибати ўлим билан тугамаган жароҳат билан жароҳатланади, аксарият ҳолларда жароҳатланганлар ходимнинг узок муддат меҳнат қобилиятига хавф-хатар солиб келади.

Ишлаб чиқаришда ёш ходимлар қатта ёшли ходимларга нисбатан тез-тез жароҳатланади. Охириги маълумотларга кўра, 18 ёшдан 24 ёшгача бўлган ёш ходимларнинг оқибати ўлим билан тугамаган жароҳатланиш даражаси қатта ёшли ходимларнинг худди шундай жароҳатланиш кўрсаткичидан 40 фоизга ортқирди.

Хоразм вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси томонидан ўтказилган давра суҳбатида тилга олинган ушбу маълумотлар, ҳеч бир мунобағасиз айтиш мумкинки, иштирокчиларни ўйлантириб қўйди. Мутасадди ташкилотлар вакиллари, касаба уюшма фаоллари мавзу юзасидан атрофича фикр-мулоҳаза билдирилди. Меҳнат муҳофазасини кучайтириш, ёш ходимларни қўллаб-қувватлаш бўйича амалий тавсиялар берилди.

Мухаббат ТЎРАБОВЕВА,
«Ishonch» мухбири

Тажриба алмашилди

Самарқандда бўлиб ўтган давра суҳбати аввалгиларидан кўра ўзгачароқ кечди. Муносиб, кафолатланган меҳнат шaroити яратиш шунчаки гап эмас. Бу жараёнда қатор қонун ва халқаро меъёrlарга амал қилиш тақозо этилади. Эътиборли жиҳати, бу галги тадбирда, вилоят касаба уюшмалари, ҳамкор ташкилотлар мутахассислари, Сирдарё ва Жиззах вилояти ҳамда Қирғизистон Республикаси касаба уюшмалари вакиллари иштирок этди.

Тадбир иштирокчилари меҳнат фаолиятида ходимлар руҳияти, саломатлигига хавф солувчи унсурларнинг олдини олиш, иш жараёнида соғлом муҳит яратиш йўл-йўриклари хусусида фикрлашдилар. Қирғизистон Республикасининг Ўш вилояти касаба уюшмалари кенгаши раиси ўринбосари, бош меҳнат техника инспектори Толқунбек Тожиев қўшни давлат корхоналаридаги меҳнат муҳофазаси меъёrlари назорати, меҳнат соҳасидаги муносабатлар баркарорлиги хусусида сўзлаб берди.

«Жиззахавтйўл» АЖ касаба уюшма кўмитаси раиси Бектемир Худойбердиев, Сирдарё ҳудудий электр тармоқлари корхонаси бирлашган касаба уюшма кўмитаси раиси Шавкат Мирзабеков ёш ходимлар меҳнатини муҳофаза қилиш, уларнинг бу борадаги билим ва кўникмаларини юксалтириш бўйича амалга оширилаётган ишларга атрофича тўхталиб ўтди. ЎзКУФК меҳнатни муҳофаза қилиш бўлими мудири Нодира Каримова, «Саноатгеотехназорат» ҳудудий давлат инспекцияси инспектори Сардор Қодиров, вилоят давлат санитария-эпидемиология назорати маркази бўлим мудири Асолат Эргашева жойларда содир бўлаётган бахтсиз ҳодиса ва касб касалликларига қалинишининг олдини олиш, ёш ходимларнинг касб маҳоратини кучайтириш, билимларини синаш, касб кўникмасини ошириш хусусида ўз мулоҳазаларини билдиришди.

Тадбир доирасида меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлиги бўйича жамоатчилик назоратини ташкил этиш юзасидан республика кўрик-танловининг вилоят босқичи ғолиблари тақдирланди.

Куннинг иккинчи ярмида Қирғизистон касаба уюшмалари делегацияси «JV MAN AUTO — UZBEKISTAN» қўшма корхонаси фаолияти билан танишди.

Нурилла ШАМСИЕВ,
«Ishonch» мухбири

Қашқадарё вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси кенгаши томонидан «Ўзбурғнефтьгаз» акциядорлик жамияти мажлислар залида ташкил этилган давра суҳбатини бирлашма раиси Эсон Ражабов бошқариб борди.

Давра суҳбатида «Саноатгеотехназорат» давлат инспекциясининг Қашқадарё минтақавий бўлими, вилоят Бандлик бош бошқармаси масъул ходимлари ҳамда йирик ишлаб чиқариш ва sanoat корхоналарининг меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси муҳандислари сўзга чиқдилар. Айниқса, «Шўртангазкимё мажмуаси» МЧЖ қошидаги шифохона бош шифокори Зафар Бекназаров, «Минора куриш экспедицияси» АЖ меҳнатни муҳофаза қилиш ва хавфсизлик техникаси хизмати бошлиғи Мансур Исмонловнинг ёш ходим ва вакилларга берган тавсиялари давра суҳбати катнашчилари эътиборини тортди.

Тадбирда меҳнат муҳофазаси ва хавфсизлиги бўйича жамоатчилик назоратини ташкил этиш юзасидан республика кўрик-танловининг вилоят босқичи ғолибларини тақдирлаш маросими ҳам ўтказилди.

Қарши муҳандислик-иқтисодий институтини «Энг яхши ташкилот», «Энг яхши касаба уюшма кўмитаси» ва «Меҳнат муҳофазаси бўйича энг яхши вакил» номинациялари бўйича таълим, фан ва маданият ходимлари тармоғида биринчи ўринни қўлга киритди.

Анвар ХЎҲАҚУЛОВ,

Қашқадарё вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси меҳнатни муҳофаза қилиш бўлими мудири

Ютуқлар омили

Талабларингизга биноан, «Ishonch» газетаси 2018 йилнинг апрелидан сотувга чиқарилди.

муҳофаза қилиш соҳасида ёш ходимлар ва уларнинг фаолияти», «Иш ўринларида меҳнат шaroитлари ва асбоб-ускуналарнинг жароҳатлаш хавфлилиги юзасидан аттестациядан ўтказиш ишларини ташкил этиш» каби манзуларда маърузалар тингиланди.

Тадбир сўнггида меҳнатни муҳофаза қилиш борасида эришилган ижобий натижалар, соҳага оид муаммолар, уларнинг ечимини каби муҳим масалалар муҳокама этилди.

Маҳбуба ҚАМБАРОВА,

Навоий вилояти касаба уюшма ташкилотлари бирлашмаси Кенгашининг меҳнатни муҳофаза қилиш бўлими етакчи мутахассиси

